

Fővárosi Ítéltábla

17.Pf.20.454/2021/7.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Ujvári Tamás Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Ujvári Tamás ügyvéd) által képviselt Felperes1 (tartózkodási hely: Cím1 Alperes1) felperesnek – dr. Molnár Arnold ügyvéd (Cím5) által képviselt Alperes1 (Cím1) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2021. február 23. napján meghozott 21.P.20.537/2019/35. számú ítélete ellen az alperes 36. sorszámu fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint másodfokú perkoltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes keresetében 300.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[2] Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésére és 2:52. §-ára alapította. Előadta, hogy fogvatartása idején 2016. június 20-án, 2016. augusztus 22-én, 2016. augusztus 29-én, 2016. szeptember 12-én és 2016. szeptember 26-án körszállításban vett részt, és ennek során a személyi motozását – beleértve a nemi szervek és a farpofák vizsgálatát is – a körszállítással érintett valamennyi személy látta. A motozás helyszínéül szolgáló étkezőben lévő oszlopok és a motozást végző örök ugyanis semmit nem takartak el. Azzal, hogy az alperes minden ok nélkül szeméremsértő módon végezte el a motozást, öt alkalommal megsértette az emberi

méltóságát. Az egymás nem szerveinek láthatóságára kiterjedő motozás jelentős sérelmet jelentett számára, aki egyébként is kiszolgáltatott helyzetben volt. Mindez visszatérően a megalázottság érzésével töltötte el. Perköltség igényét a csatolt megbízási szerződésre alapította, és azt a költségjegyzékben feltüntetettek szerint 50.000 forintban kérte megállapítani az ügy felvétele miatt, további 50.000 forintban a keresetindítás fejében, kétszer 20.000 forintban a felperessel történt személyes találkozásokra tekintettel és minden tárgyalás után további 50.000 forintban.

[3] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését, ennek hiányában a kereset elutasítását kérte.

[4] Érdemi védekezésében mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta a keresetet. Előadta, hogy a motozásokra a szabályok maradéktalan betartásával került sor. Azok 2017 első félévi szigorítását megelőzően egyszerre legfeljebb 2-3 fő motozása történt a bírói helyiségben. A fogvatartottak egymásnak háttal álltak, ezért más nem láthatta őket. A motozás nem zajlott indokolatlanul sok ember előtt, tehát nem volt szeméremsértő, jogsértés nem történt, ezért jogalap hiányában kérte a kereset elutasítását. Előadta, hogy a sérelemdíj és a perköltség összege is eltűzött.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 200.000 forintot, valamint 155.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt eljárási illetéket az állam viseli.

[6] Az alperes permegszüntetés iránti kérelmét alaptalannak találva érdemben vizsgálta a keresetet. E tekintetben a Ptk. 2:42. § (2) bekezdéséből, a 2:52. §-ából és a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 151. § (2) bekezdéséből indult ki. Utóbbi rendelkezés szerint a motozás nem történhet megalázó, szeméremsértő módon.

[7] A bizonyítékok értékelése körében kifejtette, hogy a felperes által kihallgatni indítványozott tanúkat – tanú2 tanú kivételével – nem tekintette érdektelennek, mert hasonló tárgyban szintén keresetet nyújtottak be az alperes ellen. Ennek ellenére azonban egybehangzóan nyilatkoztak az érdektelen tanú2 tanúval. Az alperes alkalmazásában álló tanúkat sem tekintette érdektelennek, de megállapította, hogy lényegében ők is hasonlóan írták le a történeteket, mint a felperesi tanúk. Maguk is előadták, hogy 10-20 fő vett részt a motozásokon, melyet az étkezőhelyiségben, egyszerre végeztek. Állították azonban, hogy a fogvatartottak mellé léptek és az oszlopok is segítettek a megmotozottak takarásban. Továbbá arra hivatkoztak, hogy paravánt is használtak. Ez utóbbit azonban nem fogadta el valónak az elsőfokú bíróság, mert ellentétben állt az alperes parancsnokának 2018. március 19-én kelt levelével, amelyben maga nyilatkozott úgy, hogy a paravánok használatát ekkor vezették be. Azt pedig, hogy az örök a fogvatartottak mellé léptek, illetve, hogy az oszlopok mögé állították a motozáson már átesett fogvatartottakat, nem tekintette alkalmasnak annak megakadályozására, hogy az éppen motozott személyeket mások láthassák. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes nem tett meg minden tőle elvárható a személyiségi jogsértés megakadályozása érdekében, és ezzel megsértette a felperes emberi méltóságát.

[8] A sérelemdíj összecszerűsége körében figyelemmel volt a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére és annak a felperesre gyakorolt hatására. Úgy értékelte, hogy a nemi szervek láthatóságára kiterjedő motozás az eleve kiszolgáltatott helyzetben lévő felperes

számára nem tekinthető jelentéktelen sérelemnek. Ezen túlmutató konkrét hátrányt azonban maga a felperes sem állított, így a sérelemdíj összegét mérlegeléssel 200.000 forintban határozta meg.

[9] Ezek alapján a felperest 2/3 részben tekintette pernyertesnek. Az őt képviselő ügyvéd munkadíj igényét a megbízási szerződéssel szemben tárgyalásonként 50.000 forint, a beadványszerkesztés körében 50.000 forint, a személyes találkozásokra tekintettel pedig további kétszer 20.000 forint, mindösszesen 240.000 forint erejéig találta megalapozottnak. Ebből a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (2) bekezdése szerint a felepres 2/3 arányú pernyertességére tekintettel 160.000 forint járt volna a felperesnek. Az 1/3 résznyi felperesi pervesztességre tekintettel azonban ebből levonta az alperes által kért 15.000 forint ügyvédi munkadíj 1/3-át, azaz 5.000 forintot.

[10] Az ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte.

[11] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság nem az anyagi jogi keretek alapján határozta meg a tényállást, mert pusztán a körszállítás általános gyakorlata alapján tett megállapításokat. A perben azonban a felperesnek a konkrét, személyét érintő jogsértést kellett volna bizonyítania. Az általános gyakorlatból pedig nem következik, hogy a motozásokat minden egyes esetben ugyanúgy, ugyanannyi fogvatartotton végezték. A tényállás egzakt feltárására akkor kerülhetett volna sor, ha az alperes a 12/2014. (XII. 16.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdése szerint haladéktalanul jelzi a sérelmeket, ezt azonban nem tette. Biztosan téves az a megállapítás, hogy a motozások alkalmával valamennyi körszállítással érintett fogvatartott jelen volt, hiszen a motozás leírt módja szerint az első fogvatartottak motozásának még nem volt szemtanúja. Azt is vitatta, hogy a fogvatartottaknak általában az alsóneműjét is le kellett vetniük, és le kellett hajolniuk vagy guggolniuk. E körben hivatkozott az indítványára kihallgatott tanúk vallomására. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság érdektelennek tekintette a felperes tanúit, noha – egy kivételével – ők is pert indítottak ellene, gyakorlatilag egymás tanúi a különböző eljárásokban. Az általa bejelentett tanúk esetén viszont sem közvetlen, sem közvetett érdekeltség nem mutatható ki. Kifogásolta a motozási helyszín bíróság általi megvizsgálásának elmulasztását. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) több eseti döntésére hivatkozva kifejtette, hogy jogsértés nem történt, mert a megalázó bánásmód lényege, hogy az félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést vált ki. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 205. § (1) és (2) bekezdése szerinti szemérem sértés sem valósult meg. A felperesben magától fel sem merült, hogy vele szemben jogsértést követtek volna el mindaddig, amíg tudomást nem szerzett arról, hogy valaki sikerrel érvényesítette igényét. Egyébként a büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: bv) intézetben a fogvatartottak a közös zuhanyzóban, egymás jelenlétében tisztálkodnak, így tehát a motozással járó meztelenség sem lehet jogsértő.

[12] A sérelemdíj körében rámutatott, hogy a Ptk. 2:52. §-ának alkalmazási gyakorlata szerint a felperesnek valamilyen nem vagyoni sérelem elszenvedését bizonyítania kellett volna. A saját érzésein túlmutató hátrányt azonban a felperes nem igazolt, és nem is állított, sérelemdíj tehát nem illeti meg. Utalt továbbá az Alaptörvény 1. cikkének (3)

bekezdésére is, mely szerint alapvető jogokat más alapvető jog vagy alkotmányos érték védelme érdekében korlátozni lehet. Márpedig a bv intézet biztonsága olyan kiemelt társadalmi érdek, amelyre tekintettel a fogvatartottak személyiségi jogai korlátozhatóak a motozások során.

[13] A fellebbezésben vitássá tett értéket 200.000 forintban határozta meg, másodfokú perköltségét pedig a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) 3. §-a alapján kérte megállapítani.

[14] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

[15] Kifejtette, hogy az alperesi előadással ellentétben tényállításait öt tanú vallomásával, a csatolt ügyészi határozattal és az ügyész tanúvallomásával bizonyította. A motozás gyakorlata a perbeli időszakban jogsértő volt, azonban az egy paraván alkalmazásával könnyen jogszerűvé lett volna tehető. Hivatkozott a Balassagyarmati Törvényszék 27.P.20.530/2019/47. számú és a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.248/2018/6. számú ítéletére (a továbbiakban: FÍT ítélet). Rámutatott, hogy az alperes által kihallgatni kért tanúk is az ő állításait támasztották alá a motozások módját, helyszínét és körülményeit illetően. Ha pedig a motozások általában így történtek, akkor a perbeli esetekben is így kellett történniük. Panasszal azért nem élt, mert a motozás olyan mindennapos és magától értetődő volt, hogy fel sem merült benne, hogy felléphetne ellene és erre nem is volt valós lehetősége. Helytelen az alperes érvelése, mert már az első motozást is láthatta az az 5-10 másik fogvatartott, akiket vele együtt motoztak. Ezen túl az ebédlő ajtajából, a bejáratból, illetőleg az épületen kívülről, az ablakon keresztül is bárki láthatta a motozást. A tanúk vallomása pedig a meztelenre vetkőzés, illetve guggolás és előrehajolás tényét is bizonyította. Az alperes által kihallgatni indítványozott tanúk egybehangzóan tettek valótlan tényállítást a paraván alkalmazásának kezdő időpontjára nézve. Erre tekintettel vallomásuk egészével kapcsolatban kétely merül fel.

[16] Az alperes alaptalanul hivatkozott az EJEB határozatokra, mert azt maga sem állította, hogy félelmet keltett volna benne a motozás módja. A Btk.-ra utalás pedig alaptalan, mert a motozás nem büntetőjogi értelemben volt szeméremsértő. Panasz esetén a felperest egyébként retorziók érthették volna, amikor pedig tudomást szerzett arról, hogy a folytatott gyakorlat nemcsak kellemetlen, hanem jogsértő is, akkor nyomban érvényesítette az igényét, ami a BV jogviszony keretén belül sem eshet más megítélés alá, mint a polgári jogi jogviszonyokban érvényes ötéves elévülési idő. A FÍT ítélet alapján megalapozatlanul utalt az alperes a közös zuhanyzásra mint analóg szituációra.

[17] A sérelemdíj összegszerűségét a releváns szempontokra figyelemmel helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság. Emberi, férfiúi mivoltában sértette, hogy az alperes más férfiak előtti meztelenségre kényszerítette. A sérelmet megalapozó, meztelenség miatti szégyenérzet kialakulása a paraván alkalmazásával egyszerűen megelőzhető lett volna, ezért az adott esetben nincs más olyan alkotmányos érdek, amely indokolhatná a sérelem okozást. Másodfokú perköltségét a költségrendelet 2. § a)-b) pontja és 3. §-a alapján kérte megállapítani.

[18] A fellebbezés alaptalan.

[19] Az ítéltábla megállapította, hogy az alperes a kereset teljes elutasítása érdekében nyújtott be fellebbezést, a felperes azonban az elsőfokú ítéletnek a keresetét részben elutasító rendelkezése ellen nem fellebbezett, ezért ez utóbbi rendelkezés a Pp. 358. § (5) bekezdése alapján jogerőre emelkedett. Az elutasító rendelkezést a másodfokú felülbírálat nem érintette. A felülbírált körben az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, ennek során az eljárási szabályokat nem sértette, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen értékelte és a tényállást helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság az abból levont jogi következtetéssel és a meghozott döntéssel is teljes egészében egyetértett, annak indokaira is kiterjedően. A fellebbezésre tekintettel mindössze az alábbiakat emeli ki az ítéltábla.

[20] Alaptalanul sérelmezte az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. A rendelkezésre álló bizonyítékok, elsősorban az alperesi parancsnok ügyészségnek írott 2018. március 19-i keltezésű levele (29. számú beadvány) alapján ugyanis egyértelmű, hogy a perbeli időszakban az alperes a kórszállításokhoz kapcsolódóan az étkezőhelyiségben végzett motozások során nem alkalmazott paravánt. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a motozások körülményeit az alperes által kihallgatni indítványozott tanúk is lényegében a felperesi tanúkkal egyezően adták elő (elsőfokú ítélet [22] bekezdés). A paraván alkalmazásának kezdő időpontját illetően pedig vallomásuk ellentétben állt az okirati bizonyítékokkal, ezért ezt alappal hagyta figyelmen kívül az elsőfokú bíróság. A felperesi tanúk többsége valóban nem tekinthető érdektelennek. tanú2 tanú azonban az alperes által sem vitatottan (fellebbezés IV. pont 12. bekezdés) igen. Márpedig az ő vallomása megerősítette a felperes előadását, a többi felperesi tanú pedig vele egyezően írta le a motozások körülményeit, nem volt tehát ok a felperesi tanúk vallomásainak mellőzésére esetleges elfogultságuk okán. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az is bizonyosan megállapítható volt, hogy az étkező helyiségben lévő oszlopok tényleges számától és elhelyezkedésétől, valamint a motozást végző örök pozíciójától függetlenül, nem volt biztosítható a szükséges intimitás a motozások során. További bizonyításra tehát nem volt szükség, ezért alaptalanul kifogásolta az alperes a fellebbezésében a helyszín bíróság általi megtekintésének elmaradását.

[21] A tanúk előadásai kétségtől nem konkrétan a per tárgyát képező eseményekre vonatkoztak, hanem csak általánosságban számoltak be a motozások mikéntjéről, ahogyan azok a paraván alkalmazásának 2018. évi megkezdését megelőzően zajlottak. A perben azonban semmilyen adat nem merült fel arra nézve, hogy a felperes esetében ettől a gyakorlattól eltért volna az alperes, amit egyébként maga sem állított. Alappal jutott ezek alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a motozások a felperes esetében is így történtek.

[22] Arra is alaptalanul hivatkozott az alperes, hogy az elsőként megmotozottak meztelenségének mások még nem voltak a szemtanúi. tanú2 érdektelennek tekintendő vallomása (25. számú irat, 9. oldal) alapján ugyanis egyértelmű, hogy a motozást a helyiség előtt kint várakozók, vagy egyébként véletlenszerűen arra járók is láthatták. A motozás lebonyolításának jogsértő módja tehát valamennyi megmotozottat érinthette, függetlenül attól, hogy hanyadikként esett át a motozáson. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás tehát helyes.

[23] Az alperes által hivatkozott EJB joggyakorlat valóban irreleváns volt a perben, mert a sérelmezett motozások a felperes állítása szerint sem azért voltak jogsértőek, mert félelmet keltettek benne, vagy lelki gyötrelmet okoztak neki. A Btk.-ra való alperesi hivatkozás pedig teljesen okszerűtlen, mert a szeméremsértés fogalma személyiségi jogi értelemben teljesen mást jelent, mint büntetőjogi értelemben. Az, hogy a felperes hosszú időn keresztül várt az igényérvényesítéssel, semmilyen módon nem bizonyítja azt, hogy az alperes magatartása nem volt jogszerűtlen, és a felperest valójában nem is érte sérelem. Alapítván hivatkozott az alperes a közös zuhanyzásra, mint analóg, és nem jogsértő szituációra is. Amikor ugyanis tisztálkodás közben, egy külvilágtól elzárt helyiségben, a külső szemlélők számára láthatatlanul egyszerre többen meztelenek, az teljesen más helyzet mint, amikor sok felöltözött ember között, ráadásul a külvilág számára is láthatóan, megalázó pozícióban kell meztelenül lenni. A helyesen megállapított tényállásból tehát csak az a következtetés volt levonható, hogy az alperes korábbi motozási gyakorlata sértette a felperes Ptk. 2:42. § (2) bekezdése szerinti emberi méltóságát.

[24] Az alperes alapítván állította, hogy a felperest nem érte sérelemdíj megítélésére okot adó nemvagyoni sérelem. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése kapcsán kialakult gyakorlat egységes abban a tekintetben, hogy a jogsértés tényén kívül a sérelmet szenvedőnek, további hátrány bekövetkezését nem kell bizonyítania. Azt pedig az ítéltábla az elsőfokú bírósághoz hasonlóan a Pp. 266. § (2) bekezdése szerint köztudomásának tekintette, hogy felöltözött ember előtti meztelenség – az ember természetes szeméremérzete folytán – megalázó, mert a kirekesztettség, a kiszolgáltatottság, a védtelenség érzését kelti a meztelen emberben. A felperesnek ezért a történetek előadásán és bizonyításán túl nem kellett azt részleteiben kifejtenie, hogy ő maga ezt hogyan élte meg.

[25] A sérelemdíj összegszerűsége körében a Ptk. 2:52. § (3) bekezdés szerint irányadó szempontokat is helyesen mérlegelte az elsőfokú bíróság. E körben pusztán arra utal az ítéltábla, hogy az alperes magatartásának felróhatóságát fokozza az, hogy a felperes számára okozott sérelem milyen egyszerűen és könnyen elhárítható lett volna már az ügyészség 2018. tavaszi fellépését megelőzően is. Éppen ezért alapítván hivatkozott az alperes a bv intézetek biztonságához fűződő összetársadalmi érdekekre is, mint a felperes személyiségi jogainak korlátozását indokoló ellentétes társadalmi érdekekre. Ez a kétségtelenül jogos társadalmi igény ugyanis már korábban, a felperes emberi méltóságának tiszteletben tartása mellett is kielégíthető lehetett volna minden biztonsági kockázat és nagy anyagi ráfordítás nélkül, néhány parván felállításával. Mindezt egyébként az azóta kialakított, immár nem jogsértő gyakorlat igazolja is.

[26] Minderre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

[27] Az alperes eredménytelenül fellebbezett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségét is köteles megfizetni. Ennek összegét az ítéltábla a költségrendelet 2. § (2) bekezdése alapján 25.000 forintban állapította meg a kifejtett képviselői tevékenységre és arra a tényre tekintettel, hogy az ítéltáblának a Pp. 266

§ (2) bekezdése szerinti hivatalos tudomása van arról, hogy a felperesi képviselő más ugyanilyen tárgyú perekben is, szó szerint azonos fellebbezési ellenkérelmet nyújtott be.

[28] Az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentesség folytán le nem rótt 16.000 forint fellebbezési illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

Budapest, 2021. október 21.

dr. Kollár Zoltán s. k.
bíró

dr. Gyuris Judit s. k.
a tanács elnöke

dr. Örkényi László s. k.
előadó bíró